

Hibulu Isilaeli wenena mono lufuwa wi fulo gedami ka Komu ka

Lufuwa ama ya Yuda wenena Yesu koli kikito umamo ya lufuwa wi fulo gedami we kuliya ya kolámone. Yuda wenena ya Hibulu ka lamo yamu Hibulu wenenale, loto lo-lo one.

Hibulu wenena maleka ya Yesu kala kuwa kuwolafo-mota minamo yate Hibulu wenena Yesu koli kikito umamo ya olu keina mofu gedanako, koli kikitamo wenenawa yauti maleka yate itibito uto Yuda mono kanina kofa meyalo melenune, loti kolamo ne. Eti o minamo yamu ya lufuwa ama wiyami we yakafo Yesu ya Goti Nalafo lawoko ona kula nemo yakafo enisoleki, adeina polofeteki, Moseseki, Aloniki ido Goti yok-ila ki umu-umu amo we muki yaki olu afima o gedaima nenako, kate ligi-ligi kiyámoto, moda koli kikito umuto, kala meyalo meletu, auma wi kiki loto monimo wokele, loto lufuwa amau ya auma wito logimami ne.

Yesudokati ya Goti monala eyefe lenumo ka

¹ Komu adeina Gotikafo autefo-kolofate-mota ka logimami, ya kamena malo-malo ido mona ailo-ailo ya polofete wenido melaito, mona gilibimo idamo ne. ² Etito nefa, ido oiya ama kamena naba alitido ya moda Nalafo welalo melaito mona lilibami ne. Ido aya we Nalafo ya neta-mata muki

moda aboga minenaiye, loto iyaina o edami we, ya mika kosina muki olu oloto pinae, loto imo, ya Nalafokafo olu oloto pi fuli limo ne. ³ Amo ya Goti ekeina lamenala ido aimola lebonala ona minoto, ido kala aumala nemo yakafo neta-mata muki olu auma wi gede minami we yakafo lifima noku wiyami lonola olu fuli loito, ya akaiya kuliyai we wenaba ana onaleka amedoto minaiye.

Yesu yamo enisole olu fulu gedeto nemo ka

⁴ Etito Melafokafo Nalafu kuliya naba iya ku edami yakafo enisole kulini olu fulu edami yamaidana oto amo moda dito neto, ido enisole ya lumuti minae. ⁵ Moda kolafe? Amokafo eti limo, Namu ya onema kamo kedoneto, ya nanimo Nanefo ya minane, loto loumuto (*Sng 2:7*), ido ka ma ya eti limo, Namu ya Melafo minoneto, ido amo ya nanimo Nanefo minenagoliye, loto ka mono lufuwau (*2 Sml 7:14*) nemo ka ya enisole mamu life? E'e, enisole yamu ádaiye. ⁶ Ido Kana Nalafu mikaleka ilifi melenae, loto imo kamenalo yaki ka ma ya eti limo, Goti enisolela muki ya oudi-luti-kati umalo, loto ka mono lufuwau (*Lo 32:43, Sng 97:7*) ya nemo ne. ⁷ Ido ka ma ya enisole yamu ya eti limo, Kouba-naba wenenala enisole ya epe yaidana oto, ido yo famula yaidana oto olufe limo ne, loto ka mono lufuwau (*Sng 104:4*) nemo ka ya enisole yamu lifa, ⁸ ido Nalafu yamu ya eti limo, Gotiyo, kamo ekeina folomokalo ya kiyaba we wekudi minowa-minowa oto minomo dito minane.

Ido kiyaba we wekudi lono olanimo ya moda efe limo mona yakafoko kiyaba o gedemo idane.

⁹ Efe limo mona ya koli lalo umuto, ido lo melami ka meni umamo mona ya eleka nababana kofainako, yamu Goti, kamo Gotika yakafoko koinakafoko-mota olu fulo gedeto seka-muluga laloko kolinane, loto ya yá nowala fili kedomo ne,

loto ka mono lufuwau (*Sng 45:6-7*) nemo ka ya Nalafoko loumami ka ya ne. ¹⁰ Ido ka ma ya eti loto loumami,

Wekolao, kana monau akaima ya mika olufe loto aumala umuto, ido kamo agakafoko kosina yaki olufe lanima ne.

¹¹ Netawa muki ya moda u kopa unagolifa, ido kamo ya moda minowaminowa oto minomo dito minane.

Muki ya ukanido owo yaidana oto lila melageto, ¹² wenena ya kunu wakoti olu uku loti loloukamo yaidana oto kamo ya mika kosina muki olu uku loto lolokunanimomo ne.

Ido wenena ukanido owo ma olu fuliti, ailo ma oluti wiyamo yaidana oto kamo ya mika kosina muki ya olu fulito, ailo ma olufe lenanimomo ne.

Etito nefa, ido kamo kaimoka ya monau akaimati minanimomo ya moda ayaidana otoko minomo uto uto, kamenaka ya fuli ádenami ne,

loto ka mono lufuwau (*Sng 102:25-27*) nemo ka ya Nalafoko loumami ka ya ne. ¹³ Ido ka ma ya eti loto loumami,

Ane onaleka amedoto kiyaba oto minageto, ya kuwokafo-mota fulo kiyaga feumau gedena-golowe, loto ka mono lufuwau (*Sng 110:1*) nemo ka ya kamena malo ya enisole mamu yaki life? E'e, enisole yamu ádaiye. ¹⁴ Enisole muki ya Goti kouba-naba wenenala, ouna-ana yaidana oti minamo, ya olu omuni kenami mona mele gedami wenena ani olu faka lenawae, loto gilifi melami ne, loti ya ma kolámafe?

2

Goti olu omude kami kala ya naba ona kula nemo ka

¹ Etito ya ka mono kolonimo ya fa neta ne, loto keletoto koli kopaitotenuwe, loto kawa moda auma wito kolife loto kolokele. ² Moda kolafe? Gotikafo enisole wenido melaito ka logimato u ayalo wiyami ka ya koliti kolámoti fulo gegeka itado-itado ya lifima ka keinawa moda ayalo-ayalo efe loto itibito gimaima nenako, ³ yamu lamo olu omude kami mona lalo neta ona kula ya fa koitenumo, ya lifima ka keinawa ya egaidana oto koli wogeto lamodoka ámenami ne?

Olu omude kami kawa ya Wekolakafo komu apito lo oloto gimaito, kolamo wenena yate amo welaloti lolomamo ne. ⁴ Ido aya kawa yamu Goti yaki lakoina moda onale, loto aumala lilibami neta-mata ailo kofawa olu oloto piyami ya eleiginawae, loto ainala meleto, ido aimola lulakalauti ya Ouna Felegaga monala ailo-ailo iya mele lumumo wimo mona yakafo aya kawa ya olu auma wi edami ne.

Yesu lawoko ya olu omude kami mona aboga ka

⁵ Etito mika ma aiga oloto pinami ka lonimo ya enisole yate kiyaba enawae, loto ádaiye. ⁶ Eti ádaifa, ido we makafo ka auma wito eti limo, Lamo fa wenena minoninako, nedito ya kaka ki lumu minane?

Ido fa wenena kede melonima nenako, nedito ya kiyaba o lede minane?

⁷ Kamena lina efema ya enisole diti minato, ido wenena ya lumuti minenagilae, loto fulo ledane.

Ido kokamu atetelo meletto kulite olu faka lo ledanimo, ⁸ ya neta-mata muki fulo kiyade feumau gedeto, kiyabani wenena bulu ledane,

loto ka mono lufuwau (*Sng 8:4-6*) ya nemo ne.

Ido neta-mata muki kiyabani wenena mine-nawae, loto lo mele ledaima nenako, neta lawoko ma kiyaba ámenu mo ya ma minámaiye. Ma minámaifa, ido oiya ama ya neta-mata muki moda kiyabani wenena minone, loto ágone.

⁹ Etito ágoba, ido Yesu ya eyone. Goti nasafilila yamo wenena muki yamu kolito fulunaiye, loto kamena lina efema ya enisole diti minato, ido amo ya lumuto minenagoliye, loto fulo edaiye. Etito fulo edami, ya ogofu kolito folainako, yamu kokamu atelalo meletto, kuliya olu faka lo edami ne.

¹⁰ Moda kolafe? Goti yako neta-mata muki ya mona aboga ne. Ido amo yakafoko muki neta olu oloto piyami we ne. Aya we yakafu nomilipala mumudi lamedoka gilimito enae, loto olu omude kami mona aboga ya ufe-fe lenaiye, loto keinawa kolami mona olu umami ya moda

efe liye. ¹¹ Yamu kolalo. Wewa olu felegaga bulu ledami weki ido lamo felegaga o ledami wenenala yaki moda wenena lawoko minonimo, yamu amo ya ukanalo kolámoto moda kunanefomotale, loto lo ledami ne.

¹² Eti loto lo ledami yamu ya eti limo, Namu kunanefo-mota ya kulika lo oloto gimito, wenenaka monolo mau minagu yau keboka loto mono nema lenagolowe, loto ka mono lufuwau (*Sng 22:22*) ya nemo ne.

¹³ Ido ka ma ya eti limo, Koli kikine ya amodoka melenagolowe, loto (*Ais 8:17*), ido ka ma ya eti limo, Namoki nomilipane Gotikafo nomami yaki moda ama ya minone, loto ka mono lufuwau (*Ais 8:18*) ya nemo ne.

Yesukafo ade olu faka lo ledenae, loto mikaleka ukana olami ka

¹⁴ Etito ya nomilipawa mikaleka ukani ya emilaki ido wanuki nemo yamu amo yaki ayaidana oto mikaleka ukana olami, ya fuluto kamade kiki imo we, fulu-fulu onimo mona aboga Satani olu fulu edeto, ¹⁵ ya wenenawa mikalo minamo kamentanina muki ya fulunawamo monawa koliya koliti nelalau minamo ya efili gedenae, loto mikaleka ukana oluto lamomu folaiye.

¹⁶ Eti imo, ya enisole ani olu faka ádaiye. E'e, Abalahamu ufa fiyami wenena ani olu faka lo gedaiye, loto kolone. ¹⁷ Eti o gedami, ya wenena lifimanina kilili oto, Gotiki itibito kutifi gedenae, loto Goti lonola, yokila ki umu-umu amo we kiyabani we wenaba lonola ya olaiye. Eti imo,

ya wenena yamu siya-mulunau kolito, lonowa ya efe lotoko olunae, loto ya kunalafomota ukani monani muki yaidana oto mikaleka ukana wito monate yaki kolito ya moda efe loto iye. ¹⁸ Moda kolafe? Amo ya kepa mele umaito, keinawa kolutaima nenako, yamu wenena kepa mele gimaito, keinawa koli minamo ya ani olu faka lenami aumala moda mino edami ne.

3

Yesu ya dito neto, ido Mosese ya lumuto nemo ka

¹ Etito ya felegaga wenenane-motao, Gotikafo kosinau wenena enawae, loto lakoina iyaina o gedami wenena linate ya Yesu yamu kati kife loti kolalo. Amo ya aposolo ido yokila ki umu-umu amo we kiyabani we wenaba kuliya lo oloto mele-mele onimo we, ² ya amokafo iyaina o edami we lonola moda efe lotoko olami, ya Mosesekafo Goti wenenala efe lotoko kiyaba o gedami yamaidana oto moda efe lotoko olaiye.

³ Moda kolafe? Numuna kuwami we kuliya dito minoto, numunawa kuliya ya olu fulo edami yamaidana oto Yesu kuliya ya dito minoto, Mosese kuliya ya olu fulo edeto minenaiye, loto Gotikafo koli umami ne. ⁴ Numuna-amuna muki ya wenena yate ku-ku amo neta ya nefa, ido wenena, neta-mata, muki olu oloto piyami we ya Goti ya ne. ⁵ Ido Mosese ya Goti koubanabala we minoto ya wenenala kiyaba o gedami lonola efe lotoko olami ya Gotikafo aiga lenae, loto kolami ka ya lo oloto gimi-gimi iye. ⁶ Eti ifa, ido Kilisto ya Goti Nalafo minoto ya wenenala kiyaba o

gedami lonola efe lotoko olami ya lalimo amoki lakoina minenune, loto laloko kolito kiyaba o ede minonimo mona ya auma wi kiki loto melemo uto fulunune, loto minenumo ya moda wenenala ona minone, loto kolinune.

Isilaeli wenena koliti kolámoti amo ka

- ⁷ Etito yamu ya Ouna Felegagakafo eti limo, Nola lebona onema kolitima, ⁸ ya lukafa umámalo.
 Ka koliti kolámoti amo kamenalo lukafa umamo yamaidana ámallo.
 Moda kolafe? Kofo mikalo kepa mele nomamo kamenalo, ⁹ ya autibokolofatina yate aumala nefe? minámaife? loti kepa mele nomamo, ya melege foti (40) lulau ya aumane gilibomo mona moda eyetama nefa, ido ka koliti kolámoti oti lukafa nomamo mona mele-mele o minamo ne.
- ¹⁰ Eti amo yamamu namo ya aya wenenawa kamena-kamena senimulunigu keleutoti koli kopaiti, namo monane koliti kolámoti o minae, loto eleka naba-naba fi gimito, ¹¹ lune-kane mele nosámami gimomo yamu ya moda namo monane use, loti mino kolinawamo monane ya ma olámenawae, loto ka auma wito onale, loto lowe, loto ka mono lufuwau (*Sng 95:7-11*) ya nemo ne.
- ¹² Yamu ya mono wenenane-motao, linate yauti lawoko ma lula-kala nosámageto koli kiki ádoto omuna kofawa nemo we Goti ya meya umute-naiye, loti ya koti moinalo. ¹³ Eti o minamo, ya kamena oiya amaleka Gotikafo onemale, loto

kuliya melami kamena mino ledaido ya wenenate yauti lawoko ma nosámami monakafo kola wiyageto, lukafa umutenaiye, loti kamena-kamena ka mono, ani olu faka lo gedenami ka ya lokoli-fakoli oti minalo.

¹⁴ Moda kolafe? Apito koli kikito umonidoti ya auma wi kiki loto kolonimo, ya aya monawa olu kikitoto moni minoto fulunumo ya moda Kilistoki kutifonimo wenenala ona minone, loto kolinune.

¹⁵ Yamu ya eti limo,

Nola lebona onema kolitima, ya lukafa umámalo.

Ka koliti kolámoti amo kamenalo lukafa umamo yamaidana ámaló,

loto ka mono lufuwau (*Sng 95:7-8*) nemo kawa ya moda logimowe.

¹⁶ Ido kema wenena yate ka koliti kolámoti oti lukafa umamo mona ya mele-mele o minae? Ya Mosesekafo Isipi ebaloti gilimito ami wenena muki yate eti o-o minae. ¹⁷ Ido kema wenena ya Gotikafo melege foti (40) lulau ya eleka naba-naba fi gimi minaiye? Ya nosámami mona mele-mele amo wenena eleka fi gimaito, ya kofo mikau lumu fou loti folato kono aumanina ya aya mikau ya nemo ne. ¹⁸ Ido moda use, loti mino kolinawamo monane ya ma olámenawae, loto ka auma wito onale, loto lo melami ka ya kema wenena yamu lo melaiye? Ya ka lido meyalo melámamo wenena yamu lo melami ne. ¹⁹ Etito ya use, loto mino kolinumo monala olunune, loti lafa, ido koli kikinina minámainako, moda ogoufámae, loto kolife loto koli minone.

4

Koli kikitamo wenena yako use, loto mino kolinumo monala olunawamo ka

¹ Etito ya use, loto mino kolinumo monala ya olunawae, loto lo mele ledami kama faifa nemoma nenako, yamu Gotikafo leyami ya linate yauti lawoko ma keleutoto ata witenaiye, loto koli kolokele. ² Moda kolafe? Kala kuwa lalo ya komu wenena lo oloto gimami yamaidana oto lalimo yaki moda lo oloto lumutaima ne. Etito nefa, ido kolamo wenenawa ya faifa koliti, koli kikinina olu meyalo melámanako, yamu kolamo kawa yakafo olu lalo o gedámaiye.

³ Etito ya koli kikito umonimo wenena ya use, loto mino kolinumo monala ya moda oluto minone. Aya yamu ya eti limo,

Lune-kane mele nosámami gimomo yamu ya moda namo monane use, loti mino kolinawamo monane ya ma olámenawae, loto ka auma wito onale, loto lowe,

loto ka mono lufuwau (*Sng 95:11*) ya nemo ne. Etito nemo nefa, ido mika kosina olu oloto pi fuli limo kamenalo, yaloti ya lonowa moda fuli lito ya use, loto mino kolami ne. ⁴ Yamu ya ka ma etito nemo,

Gotikafo neta-mata muki olu oloto pi fuli loito, ya fo kamena seweni (7) yalo ya use, loto mino kolami ne,

loto ka mono lufuwau (*Stt 2:2*) nemo, ya fo kamenawa seweni (7) yamu limo nefa, ⁵ ido aiga ya eti limo,

Moda namo monane use, loti mino kolinawamo monane ya ma olámenawae,

loto lo melami kawa yaki ka mono lufuwau (*Sng 95:11*) ya nemo ne.

⁶ Etito ya use, loto mino kolinumo monala ya olunagilae, loto lo melami kawa ya faifa nefa, ido kala kuwa lalo ya komu lo oloto gimami wenena yate ka lido ya meyalo melámanako, ya olámae. Etiti olámanako, ⁷ yamu mino oluto uto uto ya kamena ma kofa melami kuliya onemale, loto limo ka ya Defiti lufuwa wiyaigu ya eti limo, Nola lebona onema kolitima, ya lukafa umámalo, loto ka mono lufuwau (*Sng 95:7-8*) nemo kawa ya moda logimoma ne.

⁸ Yamu kolalo. Yosuwa yakafo Goti monala use, loti mino kolamo monala ya gimami neko, ya aiga kamena mamu ya ka ma ádagi ne. ⁹ Etito ya Goti wenenala use, loto mino kolinumo kamena, Sabati foliwa yaidana imo kamena, ya moda mino ledaima ne. ¹⁰ Moda kolafe? Goti aimola lonola olu fuli loito ya use, loto mino kolami yamaidana oto wenena ma use, loti mino kolamo monala olutamo wenena yate moda lononina olu fuli loiti ya use, loti mino kolamo ne.

¹¹ Yamu ya lalimo yauti makafo komu wenena ka meyalo melámamo yamaidana oto lumu fou lotenaiye, loto kolito ya use, loto mino kolinumo monala olunune, loto auma wiyokele.

¹² Yamu kolalo. Goti kala aumafofo loto, kofawa nemo ka yakafo emi fana wela filigafiliga nemo emi kaila ya olu fulo edami ka, ya luteu akaima uto lute-kateki ido oudeki iya meleto, auma lulau dunumaki ido umolaki iya meleto, ya lutekafo kate kiyonimo monawa ya olu oloto pi minaiye.

¹³ Ido Goti olu oloto piyami neta-mata muki yauti

lawoko ma amo onobalalo falukunami neta ya ma minámami ne. E'e, amo monate katoto imo we omunalo ya neta-mata muki moda apako olotoko nemo ne.

Yesu ya yokila ki-ki amo kiyabani we wenabate nemo ka

¹⁴ Etito ya kuliyai we, kosina lulauka dito minami we Yesu, Goti Nalafo ya yokila ki umamo kiyabani we wenabate nemoma nenako, loto koli kikite lo oloto mele-mele onimo ya olu kikitoto olu minokele. ¹⁵ Moda kolafe? Yokila ki umamo kiyabani we wenabate ya neta-mata kepa mele lomami mona muki ya moda ayaidana oto kepa mele umaima nenako, yamu lamo aumate minámami yamu ya mulunau koli minaiye. Etito kolaifa, ido amo ya moda nosámami mona ma melámami ne. ¹⁶ Yamu ya Goti kiyaba we wekudi folomola ya nasafili lumunami folomoma nenako, loto keina ma ukadelo minenaido yalo ya moda nasafilila yakafu ade olu faka lenami monala olu oloto pito, ido kate kolito olu you lo ledenami monala olunagolone, loto lalo kolito aumafofo loto amo nedo ya moda adu wokele.

5

Yokila kiyamo kiyabani we wenaba kanina

¹ Etito ya yokila kiyamo kiyabani we wenaba ya iyaina o gede-gede imo mona yamu kolalo. Gotikafo wenena yauti we lawoko ma olu oloto pi edami, ya wenenala yamu kolito, amo onobalalo lonowa oluto, lifimanina yamu neta ofo ki umunawamo yaki ido Goti faifa umunawamo neta yaki ya yokila ki numunaiye, loto iyaina o

edaiye. ² Iyaina o edami wewa wenenala kanu lalo kolife ádoti kopa moni-moni amo monanina eyeto ya aimola yaki aumala minámainako, yamu olu you lo gedede koli minaiye. ³ Etito ya wenenala lifimanina yamu neta ofo kinawamo yokila ki umami yamaidana oto aimola aumala minámami monala yamu ya aimola lifimala yamuki neta ofo kito yokila ki umu-umu imo ya moda efe loto iye.

⁴ Ido lonowa ya neta nabama nenako, yamu we ma aimola lula-kalauti kolito olunamila ya ma minámaiye. E'e, komu kana lonowa ya mele pito aipami kamenalo ya Alonikafo olunaiye, loto iyaina o edami yamaidana oto wemomo malekaki iyaina o gedemo idami ne.

⁵ Etito ya Kilisto yaki moda aimola kuliya oto dito yokila kiyamo kiyabani we wenaba minenae, loto ádaiye. Eti ádaifa, ido Gotikafo eti limo, Namu ya onema kamo kedoneto, ya nanimo Nanefo ya minane, loto loumami (*Sng 2:7*), ⁶ ido ka ma eti limo, Melekisedeki yaidana oto kamo ya minowa-minowa oto yokila ki numunumu animo we ya minane, loto loumami ka ya ka mono lufuwau (*Sng 110:4*) ya nemo ne.

⁷ Aya wewa ya mikaleka ukanaki minami kamenalo ya fulunaiguti olu omuna kenami aumala mino edami we wako lo edeto omuna nowala lomaito kufu auma wito oto loumaiye. Etito aimola ouna-lula-kala muki umu Melafodokako itainako, yamu ka limo ya moda kolaiye. ⁸ Amo ya Nalafo nefa, ido keina kolami monawa yamo ka meyalo melenami mona ya moda koli fuli liye.

⁹ Etito ya ka meyalo melami mona moda kolife-fe lo fuli loito, ya amo kalalo meyalo mele minamo wenena muki olu omuni kami mona minowa-minowa oto minenami mona ya olu oloto pi gedaiye. ¹⁰ Eti imo we ya Melekisedeki yamaidana oto yokila ki umamo kiyabani we wenaba minane, loto Gotikafo iyaina o edami ne.

Nomilipa kefolo yaidana oto minámenumo ka

¹¹ Aya yamu ka ma naba lenune, loto koloba, ido linate ya luti-kati u emi wela fiyámami yaidana inako, yamu kawa mona fokito gilib-inune, loto onimo ya koiya fiyone. ¹² Moda kolafe? Linate ya kamena fana moda kolimo idamoma nenako, ya oiya amaleka wenena ma api gilibamo neko, moda efe lagi ne. Etito nefa, ido linate ogoufámanako, yamu mate kofa oti Goti kala mona kofa api gilibinawamo ya moda lalo enaiye. Ido oudi-luti-kati wela-neta auma wiyami neta nenawamo yaki ogoufámae. Faifa aminako ogofuti nenawamo ne. ¹³ Moda kolafe? Wenena ya aminamuko kolamo ya nomilipa kefolo minanako, yamu efe limo mona kawa ya kolife loti kolámae. ¹⁴ Ido gedamo wenena onuniluni-kani yakafo kamena-kamena lono auma wito oluto ya mona ma laloki ido ma nosámami yaki koti iya mele-mele o minanako, onuni-luni-kani wela-neta auma wiyami neta yamu kolife loti koli minae.

6

Koli kikite aumafofo loto olu minenumo ka

¹⁻² Etito ya Kilisto kala kuwa apiti lolomamo ka yako ádokele. Moda kolafe? Oude lila

lofo fulunami mona mete umuto sete-mulude eleyapa wito koli kikite Gotidoka melonimo ka, ya noku wiyamo mona ailo-ailo, ido anikafo atetelo olamo mona, ido wenena folaguti nedinawamo mona, ido kamena nabalo iya mele ledeto lifima ka itibito lumunami mona ya moda minowa-minowa oto minenami mona, yaleka mona yamu api lilibamo ka ya numuna lagi yaidana oto ne. Etito ya numuna lagi kofa-kofa fiyámoti, moda auma witi fitado, yaloti enu witi numuna kumo wamo yaidana oto aya kawa api lilibitado, yaloti enu wito mono monate olufe lo ledenami ka lo-lo oto monolo u gedenumo kanudo ya monimo idokele. ³ Ido Gotikafo eti enawae, loto lalo kolinami ya moda eti enagolone.

⁴ Yamu kolalo. Wenena mate koli kikitamo monanina meni umunawamo ya egaidana oti kofa itibiti seni-muluni kofa eleyapa winawamo ne? Yaidana mona ma minámáiye. E'e, wenena luni-kani olu lamena o gedaito, ido kosinanti neta lomami neta no koliti, ido Ouna Felegaga lakoina lunigu oluti, ⁵ ido Goti kala yaki ido enami kamenala aumala lilibami mona yaki lalo lema ne, loti kolamo, ⁶ ya aya wenenawa lumu fou loti meni umunawamo, ya kofa itibiti seni-muluni kofa eleyapa winawamo kanuni ma minámáiye. E'e, eti amo mona yamo ya Goti Nalafo ya yá yofolo ya kofa ofo folanako, ya wenena muki omunido ukanalo kolinami mona ya o mele edae.

⁷ Moda kolafe? Mikalo ya kamena-kamena ko wito, fou loto olu you lito ya wenena lono kila olamo ya kobina lalo neta olu oloto pi gedami mika ya Gotikafo ubale fuko edami nefa, ⁸ ido

nonami-anami kaila imo netako olu oloto piyami mika ya moda nosámoto u kopa unami kanula adu melainako, yokafo lenami ne.

⁹ Ena sene-mulune gimomo wenenane-motao, aya kawa logimonimo ya nefa, linate u kopa unawae, loto ádone. Olu omudi kami mona ya oto diti mele-mele o minenawae, loto metolito kolito lone. ¹⁰ Yamu kolalo. Goti ya efe lotoko nemo wema nenako, yamu lonotina yaki ido kuliya ya seti-muludi umamo monatina yaki olu oloto piti, ya felegaga wenenala adeinati ani olu faka lolo amo, ido oiya ama yaki kouba-naba lono olu gede-gede o minamo monatina yamuki ya kala melámenagoliye. ¹¹ Ido linatemu kolonimo ya aya mona auma witi melemo idamo yamaidana oti ya linate muki koli kikito umuti kiyabala omo idamo monatina yaki aumafofo loti mele-mele o minenawamo, ya kamenatina fuli lenami ya moda kulawa fedenaiye, loti kolife loti koliti ya eti enawae, loto linatemu auma wito kolone. ¹² Eti enawamo ya moda kenoba ámoti, komu wenena koli kikito umuti kiyabala omo diti diti lo mele gimami ka kulawa olamo wenena ya monanido meyalo mele-mele enawamo wenena minenawae, loto linatemu auma wito kolito ya lone.

Goti lo mele lomami ka ya auma wiyami ka ona kula nemo ka

¹³ Moda kolafe? Gotikafo Abalahamu lo mele umami ka ya onale, loto kawa auma wi umunami, ya we makafo amo kuliya olu fulo edami we onobalalo lenami ma minámainako, yamu aimola kuliyalo onale, loto ya eti limo,

¹⁴ Namu ubale fuko-fuko omo wekafo ya kamo moda naba-naba fuko kedenagolowe. Ido namo kede melemo unawamo ufa gimi-gimi omo wekafo ya kamo moda ufa finanimu wenena naba-naba kumunagolowe, loto lo mele umami ka ya ka mono lufuwau (*Stt 22:17*) ya nemo ne. ¹⁵ Yamu ya Abalahamukafo kiyabala omo uto uto ya lo mele umami kawa kulawa olami ne.

¹⁶ Yamu kolalo. Wenena ya ka ma auma wi umuti onale, loti lenawamo, ya we ma kuliya dito nemo kuliyo ya lo metoliti lenawado, ya wenena mate kawa olu fa neta itenawamo ma minámaiye. ¹⁷ E'e, Goti lula-kala kolami mona u ailo ámunagolinako, lo mele lomami ka kulawa olunumo wenena ya auma wito lilibinae, loto kolito ya aimola kuliyo onale, loto lo mele lomami ne. ¹⁸ Etito ya u ailo ámunami neta lele yamamu Goti ka suki lenami ogoufámaiye, loto lilibaido, yalo ya lalimote koli amodoka wonimo wenena ya kawa moda kulawa mele ledami ne, loto lalo kolito kiyabala omo idonimo mona olu kiki lenawae, loto lute-kate olu auma wi ledaiye. ¹⁹ Etito moda kulawa mele ledami ne, loto kiyabala omo idonimo monawa ya oude litumala auma wito ge-gedimo neta nenako, ya Goti nedoka lulau idaiye. ²⁰ Ayau ya u komu mele ledami we Yesu ya Melekisedeki yaidana oto minowa-minowa oto yokila ki umamo kiyabani we wenaba minoto moda dito ayau mino ledami ne.

7

Melekisedeki monala ka

¹ Ena aya yamu kolalo. Wewa Melekisedeki ya numuna meya naba Salemu wenena kiyabani we wekudi, ido Goti akaiya nemo we yaki yokila ki umu-umu imo we, ya Abalahamu lowa-finalo monito wenena ma kiyabani we wekudi gini fulu fulu loito, itibito kanudo ya aito, Melekisedekikafo katula oto ubale fuko edaito, ² ya Abalahamukafo lowa-finawa fiyagu yauti oluto ami neta-mata muki ya teni-teni (10-10) iya melaigu yauti-yauti lawoko-lawoko oluto Melekisedeki ya umaiye. Ena wewa Melekisedeki kuliya monawa ya efe limo mona kiyaba we wekudile, loto ne. Ido numuna meya naba Salemu wenena kiyabani we wekudile, loti kuliya melamo monawa ya moda you amene mona kiyaba we wekudile, loto ne. ³ Wewa ya olafo melafo ido aulafo-mota yamu lufuwau ya wi melámamo ne. Ido kedami kamenala ido folami kamenala yaki ayaida oto lufuwau ya wi melámamo ne. E'e, Goti Nalafo yaidana oto amodoka olumo metolito yokila ki umami we kuliya moda minowa-minowa oto minenami ne.

⁴ Ena wewa ya moda we naba-naba nemo yamu metoliti kolalo. Autefo-kolofate kana we Abalahamu yakafo lowa-fina fiyagu yauti oluto ami neta mau naba ya teni-teni (10-10) iya melaigu yauti-yauti lawoko-lawoko oluto umami we ne.

⁵ Ena Lifai ufa fiyami wemomo maleka yokila ki umamo lonowa Gotidokati olamo we ya wenenani yate netanina-matanina teni-teni (10-10) iya melemo wagu yauti-yauti lawokolawoko namodoka mele-mele amo ya olalo, loto Gotikafo Sinai ka lo mele gedaigu ya nemo ne. Ena wenenawa ya inanimu wenenani Abalahamukafo ufa

fiyami wenenamako minafa, ido eti alo, loto lo mele gedami ne.

⁶ Etito nefa, ido wewa Melekisedeki ya Lifai ufa fiyaigu yauti minámaifa, ido Gotikafo auma wito lo mele umami ka olami we Abalahamukafo netala-matala teni-teni (10-10) iya melaigu yauti-yauti lawoko-lawoko umaito, ya Melekisedekikafo oluto ya ubale fuko edaiye.

⁷ Ido ubale gimamo we ya diti minamo we yate lumuti minamo wenena ya ubale fuko gedanawamo ne, loto koli minone.

⁸ Etito amaleka ya Lifai ufa fiyami we, ya wenenaninate netani-matani teni-teni (10-10) iya melagu yauti-yauti lawoko-lawoko Gotidoka mele-mele amo neta olamo we ya fulumo wafa, ido Melekisedeki ya kofawa nemo monala yamu lo edami ne. ⁹⁻¹⁰ Ido Lifai ufa fiyami we ya wenenaninate netani-matani teni-teni (10-10) iya melagu yauti-yauti lawoko-lawoko Goti umamo neta olu-olu amo we aunibo-kolofani Abalahamukafo Melekisedeki katula imo kame-nalo ya nomilipala ma kede melámami ne. Ya kamenalo ya Lifai aulafo-kolofala Abalahamu ukanau faifa nemoma nenako, yamu Abalahamukafo netawa teni-teni (10-10) yautiyauti lawoko-lawoko Melekisedeki umami kamena ya Lifai yaki lakoina umami ne, loto lenune.

Yesu ya yokila ki-ki amo we muki olu fulu gedami ka

¹¹ Ena Lifai ufa fiyami we yokila ki umu-umu amo lonowa ya numuna lagi yaidana oto neto, yaloti mene oto Sinai ka muki ya Isilaeli wenena eti alo, loto lo mele gedami ne. Etito nefa, ido aya

lonowa yakafo wenena olufe-fe lo gedami nemo neko, aiga ya yokila ki umunami we ma ailolo oloto pinagoliye, loto ya ma ádagane. Ido ya we ya Aloni yaidana oto oloto pinaiye, loto ádaiye. E'e, Melekisedeki yaidana oto oloto pinaiye, loto limo ne.

¹² Moda kolafe? Yokila ki umu-umu amo lono lila fulitito kofawa ma olu oloto piyami, ya lo melami ka lila yaki moda ayaidana oto fulitito kofawa ma olu oloto piyami ne. ¹³⁻¹⁴ Etito we ma Melekisedeki yaidana oto oloto pinaiye, loto limoma, ya Wekolate yamu liye. Ido amo ya Lifai ufa fiyami wenena yauti oloto piyámaiye. E'e, ailolo Yuda ufa fiyami wenena yauti oloto piyami ne, loto koli minone. Ena aya Yuda wenena yamu Mosekafo yokila ki umunawamo ka ma ádainako, aya wenenawa yauti mate yokila ki umu-umu amo folomolo ya lonowa ma olámamo ne.

¹⁵ Ena yokila ki umu-umu imo we ma Melekisedeki yaidana oto moda oloto piyaiye, loto kolonimo yakafo kawa monawa ya olu oloto pi minaiye. ¹⁶ Ya we ya yokila ki umu-umu imo lonowa olami ya mikaleka aulafokolofala kulini yamu ya lo melami ka yakafo lonowalo olu oloto pi edámaiye. E'e, omuna kofawa minowaminowa oto minenami aumala yakafo lonowalo ya olu oloto pi edaiye. ¹⁷ Moda kolafe?

Melekisedeki yaidana oto kamo ya minowaminowa oto yokila ki numunumu animo we ya minane,
loto ka mono lufuwau (*Sng 110:4*) nemo ka ya lo edami ne.

¹⁸ Yamu kolalo. Komu lo melami ka yama ya auma wito olu lalo o ledenami ma minámainako, yamu kilili fulitami ne. ¹⁹ Moda kolafe? Lo melami ka yamo neta ma olufe-fe ádaifa, ido olu fulo edami kanu ailo ma wiyami, ya koli kikito umuto kiyabala omo idonimo kanu yamo Gotidoka u adu melenumo kanu ya ne.

²⁰ Ido aya kanu wiyami ya faifa wiyámoto, moda aimola kuliyaló onale, loto auma wi edami ne. Moda kolafe? Komu yokila ki umu-umu amo we lononina olamo ya aimola kuliyaló onale, loto auma wi gedámami nefa, ²¹ ido amaleka wewa yamu ya eti limo,

Kamo ya minowa-minowa oto yokila ki numu-numu animo we ya minane, loto Weko-lakafo aimola kuliyaló onale, loto kawa auma wi umutami, ya lula-kala kofa eleyapa wi melámenami ne,

loto ka mono lufuwau (*Sng 110:4*) nemo ka ya eti loto loumáido, yalo ya moda onale, loto aumafofo loto loumuto iyaina o edami ne. ²² Etito ya Gotiki olu kutifi ledami ka yakafo komu ka olu fulo edeto akaiya dito nemo kawa ya Yesu aimolakafo olu auma wi edami ne.

²³ Ena komu yokila ki umu-umu amo we ya fulu-fulu amo we minanako, ya lonowa fuliti folato, ailo ma ebanina ya olumo wafa, ²⁴ ido Yesu ya kofawa minowa-minowa oto minami wema nenako, yamu yokila ki umu-umu imo lonola ya we ailo mate olámenawamo, moda minowa-minowa oto olumo dinami ne. ²⁵ Etito amo ya lamomu kolito Goti loumunae, loto kofawa minowa-minowa oto minaima nenako, yamu

amo koli kikito umuto Gotidoka o fedonimo wena ya olu omude koto olufe-fe lo ledenami aumala moda mino edami ne.

²⁶ Aya yokila ki umamo kiyabani we wenaba ya moda ogofuto ade olu faka lo-lo imo we ona ya ne. Amo lifimala minámaito, mo loto feke lotoko minoto, lamo nosámonimo wenena yaidana ámoto, ailo felegaga ona minami, ya kosina muki olu fulo edeto akaiya dito nemo we ya fulo edami ne. ²⁷ Amo ya yokila ki umamo kiyabani we wenaba ailo ma muki minamo yaidana oto minámaiye. E'e, amo yate inanimu lifimanina yamu kamena-kamena neta ma ofoti wanu ya lekiti ukana yokila ki umutiti, aiga ya wenena lifimanina yamuki ayaidana oti netamata ofo ki umu-umu afa, ido amo ya kamena lawoko yako aimola ukana ido wanula ya moda umaito fuli limo ne. ²⁸ Moda kolafe? Lo melami ka yakafu yokila ki umamo kiyabani we wenabale, loto aumani minámami we iyaina o gedami nefa, ido aya lo melami ka ya moda otaito, aiga ya aimola kuliyalo onale, loto olu auma wi edami ka yakafu Nalafu iyaina o edami ne. Aya Nalafu ya olufe-fe loto olu ogofu edeito ya etito minowa-minowa oto minenagoliye.

8

Yesu ya kosinauka Gotiki olu muliti mele ledami ka

¹ Ena kawa muki lufuwa wiyonimo ya olu lawoko ito logiminagolowe. Kolalo. Aya wewa ya yokila ki umu-umu amo we kiyabani we wenaba,

ya lamomu kolito kosinau akaiya kuliyai we wenaba folomolalo ana onaleka amedoto minami ne. ² Aya wewa ya felegaga ebau, ya felegaga seli numuna ona kula, wenena kuwámamo, Wekola aimola kuwaigu yau mono lono kiyaba o-o imo we ya ne.

³ Moda kolafe? Yokila ki umu-umu amo kiyabani we wenaba muki ya wenena lifimanina yamu neta ofo ki umunawamo yaki ido Goti faifa umunawamo neta yaki ya yokila ki numunaiye, loto iyaina o gedemo idainako, ya aya wewa yaki neta ma umami ya moda efe loto iye. ⁴ Etito ya amo mikalo uma minami neko, yokila ki umami we minámagi ne. Mikalo uma ya Goti lo melami kalo ya netawa umu-umu amo we yateko lonowa olu-olu ae. ⁵ Eti amo lononina ya kosinau neta kamamuna yaidana oto mebe-maba oti olu-olu afa, ido kulawa ya kosinauka ne. Moda kolafe? Mosesekafo felegaga seli numuna naba kuna, loto ito ya eti loto loumami,

Neta-mata muki olufe lenanimo ya moda mowalo
     kilibomo kamamuna yalomako olufe loto
     mino,
 loto fuka ka loumami ya ka mono lufuwau (*Kis 25:40*) ya nemo ne.

⁶ Etito nefa, ena ama ya Yesu mono lono olami ya amo lononina olu fulo edeto lalo lema nemo monawa ya eti loti kolalo. Gotikafo Yesu yamu lo mele lomami ka yakafo komu ka lo mele gimami ya olu fulo edeto ka lalo lema ne. Etito yamu ya aya kawa yamo amoki olu kutifi ledami ka kofawa yakafo komu olu kutifi gedami ka ya olu fulo edeto ka lalo lema ne. Etito amo ya aya

kutifi ledami kawa kofawa ya muliti we nemoma nenako, yamu amo mono lono olami yaki moda ayaidana oto komu mono kiyaba we lononina olu fulo edeto lalo lema ona ne.

Gotiki olu kutifi ledami ka kofawa yakafo komu ka olu lila itami ka

⁷ Yamu kolalo. Amoki olu kutifi ledami komu ka ya moda ogofuto efe loto nemo neko, aiga ya olu kutifi ledami kanu kofawa ma moni wilámagi ne. ⁸ Moda kolafe? Aya wenenawa yamu kolami nosámaito, ya eti limo,

Kolalo. Minoto kamena malo ya Isilaeli wenenane ido Yuda wenenane ya namoki olu kutifi gedenamo kanu ma kofawa olufe lo gedenagolowe, loto Wekolakafo liye.

⁹ Komu ya aunibo-kolofanina ya anido oluto Isipi ebaloti gilimito omo kamenalo ya namoki olu kutifi gedomo ka ya gimofa, ido amote kawalo ya meyalo melámato, namo mene gimonako, yamu komu olu kutifi gedomo yamaidana oto olu kutifi gedámenagolowe, loto Wekolakafo liye.

¹⁰ Moda kolafe? Ya kamena utaito, aiga ya namo lo melomo ka ya kani-maninigu mele gedeto, ido seni-mulunigu lufuwa wi gedeto, ya namo ya Gotini mino gedoneto ido amo ya wenenane ona kula mine-nawamo kawa kofawa, aya ka yakafo Isilaeli wenenane ya namoki olu kutifi gedenagolowe, loto Wekolakafo liye.

¹¹ Ido wenenawa yate wenenanina ido koinanibo-mota ya Wekolaki etiti koina wiyalo, loti api gilibinawamo lono ma

minámenagoliye. E'e, wenena muki, kulini kefoko nemo wenena, kulini naba-naba olamo wenena, muki ya moda ekele gunadoti namoki koina winagilae.

¹² Yamu kolalo. Wenenawa efe ádami monanina kilili oto olu you lo gedeto, ido nosámami monanina yamu kane kofa kiyámenagolonako, yamu netawa lalo muki ya o gedenagolowe, loto Wekolakafo eti limo ne,

loto ka mono lufuwau (*Jer 31:31-34*) ya nemo ne. ¹³ Ena kofawale, loto amoki olu kutifi ledami kawa limo yamo ya moda komu ka ya olu lila itami ne. Ido lila meletami neta ya moda kilofa melainako, yamu fuli lenami kamenala moda alili melaiye.

9

Yuda wenena yokila ki-ki amo we mono lono olamo ka

¹ Ena komu olu kutifi ledami ya mono lono etiti olu-olu enawamole, loto lo melami ka yaki ido mikaleka felegaga numuna yaki nemo ne.

² Aya yamu kolalo. Felegaga seli numuna naba kuwamo, ya ofugu komu negu yau feiya kiyamo neta yaki ido folomo ma mulalo Goti onobalalo kobina beleti mele-mele amo yaki nemo eba ya felegagale, loti kuliya melamo ne.

³ Ido yaloti uto owo lafo-lafo ma kailado, egeka ya eba maleka felegaga ona kulale, loti kuliya melamo, ⁴ yalo yokila ladanuwa imo neta ki-ki amo folomo golikafo olufe lamo yaki ido olu

kutifi ledami koukame feumalo mulalo onowalo-onowalo muki ya golikafoko ekelamo yaki nemo ne. Aya koukamewa lulau yau masa ma golikafo olufe loti ayau ya kobina kuliya manale, loti melamo yaki, ido komu Aloni kolobola gala fokito idami kolobo yaki neto, ido kifana keta olu kutifi ledami ka lufuwa wiyami kifana yamaki ayau neto, ⁵ ido mulalo koukame welalo ya enisole lele olufe loti melado, ayalo Goti lamenala lumuto mino gedami, aya eballo ya wenena lifimani yamu wanu leikamo lono olu-olu amo eballo, ya enisole lele yate okanani yakafo olu fo-sema mele gedamo, aya netawa monawa ya oiya ama ya ogofuto lo oloto melámenagolone.

⁶ Ena netawa muki etiti olufe loitato ya yokila ki umu-umu amo we yate felegaga seli numugu ya kamena-kamena diti ofugu ya minoti lononina olu-olu afa, ⁷ ido owo lafo-lafo kailamo lulau ya yokila ki umu-umu amo we kiyabani we wenaba aimola yako melegelo-melegelo kamena lawoko yako idami, ya faifa idámaiye. Wanukiko dito, aimola lifimala yamu ido wenena lifimani nefa ágamo lifimanina yamuki ya dito leki-leki iye.

⁸ Ena aya monalo ya Ouna Felegagakafo lilibami monawa ya eti loti kolalo. Felegaga seli numuna komu nedo lonola faifa nemo kame-nalo ya felegaga eba ona kula Goti nedo unumo kanu ya oloto pife ádami ne. ⁹ Ido aya netawa ya kamena oiya ama mebe-mabala ya ne. Ya kamenalo ya wenena lifimani yamu neta ofo kiti, ido Goti faifa umunawamo neta yaki yokila ki umu-umu amoma nefa, ido aya neta yamo wenena olufe-fe loto luni-kani olu you lo gedami

ma minámaiye. ¹⁰ E'e, aya mono mona ya faifa kefa kobina nonano etiti no-no enawamo ka, ido noku winawamo mona ailo-ailo etiti mele-mele enawamo ka, ya ukade atuwaleka neta yamuko ka lo melaido, ya meyalo meleti minomo wato wato, kulawa o fedageto moda fuli lenaiye, loto lo melami ne.

Kilisto ya mono lono kula olami ka

¹¹ Etito nefa, ido Kilisto ya yokila ki umamo kiyabani we wenaba, ya neta kula oloto pitami neta kiyabala we wenaba moda o fedaiye. Amo ya felegaga seli numuna ona kula, wena anikafo kuwámamo numuna, mika amalo minámami numuna, komu numuna olu fulo edami numugu yau idami ne. ¹² Ayau idami ya moda eba felegaga ona kula, Goti nedoka ya moda kamena lawoko dito, ayalo moda minowa-minowa oto minenae, loto unagolimo ya meme ido bulumakau momola wanula ya oluto idámami ne. E'e, aimola wanula oluto idami yakafo meina fito efili ledami mona, yakafo minowa-minowa oto minenami mona olu oloto pi ledami ne.

¹³ Moda kolafe? Wenena mate lo melami ka ma koli fuliti ukani atuwa koloutámenami, ya yokila ki umu-umu amo we yate meme ido bulumakau we wanula olunawamofe, ido bulumakau wena yoku kiyamo lainawa oluti ya ukanido itili o gedanawamo yakafo olufe lo gedageto, lo melami kalo ya ukani atuwa moda koloutenami ne. ¹⁴ Etito nefa, ido Kilisto wanula yakafo netawa ya olu fulo edami ne. Amo ya lifimala minámaito, feke mamakeke limo we yakafo Ouna minowa-minowa oto minami Ouna aumalalo ya aimola

ukana Goti umainako, yamu Goti kofawa nemo we lonola olunawae, loto wanula yakafo ukade atuwa yako kilili o ledámoto, moda oude lila lofo folami mona ya lute-kateuti ya olu fulitito kilili o ledami ne.

Kilisto wanula yakafo Gotiki olu kutifi ledami ka kofawa olu auma wi edami ka

¹⁵ Etito Gotiki olu kutifi ledami ka komu lo melami ya kolito kolámoto onimo lifima yamu amo ya fulutoto meina fito efili ledainako, iyaina o ledami wenena ya minowa-minowa enami neta mele ledowe, loto lo mele lomami ka kulawa olunawae, loto Gotiki olu kutifi ledami ka kofawa muliti we ne.

¹⁶ Yamu kolalo. We makafo aiga foloneto ya netane-matane olunami wele, loto iya ku edami, ya kutifami ka yaidana oto iya ku kedami aboga ya folagetomako ya olu ukagaleka itenanimi ne. ¹⁷ Kofawa minenami ya kutifami kawa lo melami ya faifa minenagoliye. Ido folagetomako ya kulawa oloto pinagoliye.

¹⁸ Etito yamu ya Gotiki olu kutifi ledami ka lila ya wanukafoko kutifi ledami monawa ya olu auma wi edami ne. ¹⁹ Moda kolafe? Gotikafo lo melami ka ya Mosesekafo wenena muki lo oloto gimi fuli loto, ya bulumakau momola yaki ido memeki wanula ya oluto, no yaki leki ayau ito, mabanu oiyo ma kuliya hisopu yalo ya sipisipi yowala kisi limo ma asa wi meletu, yakafo wanuwa ya mono lufuwa aila loloukamo yaki ido wenena muki yaki itili o gedeto ²⁰ ya eti limo,

Wanu ama ya Gotiki olu kutifi gedami ka olu auma wi edami wanuma ya ne. Kawa ya meyalo melalo, loto lo mele gedami ne, loto ka mono lufuwau (*Kis 24:8*) nemo ka ya logimito, itili o gedemo uto, ²¹ yaloti felegaga seli numuna ido mono lono olu-olu enawamo neta-mata muki ya moda wanuwa yakafo itili o gede fuli liye.

²² Yamu kolalo. Goti lo melami ka ya nediye loto lolomami ne? Moda adu neta-mata muki ya wanu yakafoko koloutenami ne. Ido wanu leikámenami ya lifima ya kilili enami ma minámaiye.

Yesu aimola ukana umami yakafo lifima olu fulami ka

²³ Etito netawa ofamo wanuwa yakafo kosi-naleka neta kamamuna ya koloutenawae, loto lo mele gedami nefa, ido olu fulo gedami neta ofamo we ya aimola wanula yakafoko kosinaleka neta ona kula ya koloutimo ne. ²⁴ Etito Kilisto ya felegaga ebau idami, ya wenena anikafo kuwamo neta, eba ona kula kamamuna yau idámaiye. E'e, kosinauka ona kula Goti nedo ya dito, yalo ya oiya lamomu kolito Goti onobalalo oloto piyami ne.

²⁵ Ido melege wido-wido ya yokila ki umu-umu amo kiyabani we wenaba yate ailo neta wanula oluti felegaga ebau idamo ya nefa, ido Yesu ya eti ámaiye. Amo aimola ukana ya yokila ki umamo yaida oto umami ya kofa maki-maki mele umámaiye. ²⁶ E'e, eti imo neko, ya adeina mika kosina olu oloto piyaido yalomati ya kamena mu-mudi ukana ogofu kolimo oto oto oiya yaki kolagi

ne. Ido etito minámaiye. E'e, oiya ama kamena fuli lenae, loto igu uma ya kamena lawoko moda lifima olu fuli lenae, loto omuna kofawa nemo ya fulito Goti yokila ki umamo yaida oto aimola ukana umunae, loto oloto piyami ne.

²⁷ Ido wenena ya kamena lawoko fuluti, ya aiga Goti onobalalo neidato olu kalo mele gedenami yaidana oto ²⁸ kamena lawoko Kilistokafo wenena muki lifimani ya aimola ukanalo mofuto, ya yokila ki umamo yaida oto aimola ukana umuto folaiye. Eti imo ya kofa oloto pinami ya lifima yamu ámenagoliye. Moda kiyabala o-o amo wenena olu omuni koto giliminae, loto oloto pi giminagoliye.

10

Lo melami ka ya kamamuna yako nemo ka

¹ Etito lo melami ka ya neta lalo aiga oloto pinami kamamuna ya ne. Netawa kulawa ona minámaiye. Yamu ya aya kalo ya melege wido-wido moda ayaida netako kofa-kofa ofoti yokila ki umu-umu otiko minamo yakafo Gotidoka etiti o fedamo wenena ya olufe-fe lo gedenamila ma minámaiye. ² E'e, olufe-fe lo gedenamila minenami, ya lonowa etiti olu-olu amo wenena luni-kanigu yau lifimanina moda kilili ageto, ka ukadelo ma minámaiye, loti kolamo neko ya yokila ki-ki amo lonowa fulitagi ne. ³ Etito nefa, ido aya netawa ki umu-umu o minamo yamo melege wido-wido ya lifimanina yamu kofa kani kinawamo mona ya gimi-gimi o minaiye. ⁴ Moda

kolafe? Meme ido bulumakau we wanula yakafu lifima kilili enamila ma minámaiye.

⁵⁻⁶ Etito Kilisto ya mikaleka lumunae, loto imo kamenalo ya eti limo,

Neta-mata ofoti yokila ki kumuti, ido neta ma kumunawamo yamu kolámáne.

Ido neta ofoti yokila ki fuli loti, ido lifimani yamu neta-mata ofoti yokila ki-ki amo ya lalo eyámáne. Ya lalo eyámába, ido mikaleka ukane ya olufe lo nedane.

⁷ Yamu ya Gotiyo, mono lufuwa aila lolouk-
agu yau namomu lufuwa wiyado ya aya
ukaneu ya kaka lalo kiyanimo monalo ya
meyalo melenae, loto o fedowe, loto lowe,
loto ka mono lufuwau (*Sng 40:6-8*) ya nemo ne.

⁸ Yaleka ka komu ya eti limo, Lo melami kalo
meyalo meleti ya neta-mata ofoti yokila ki umuti,
ido neta ma umuti, ido neta ma ofoti yokila ki fuli
loti, ido lifimani yamu neta-mata ofoti yokila ki-ki
amo yamu kolámoto, ya lalo eyámáne, loto lido,

⁹ yaloti ya eti limo, Kaka lalo kiyanimo monalo
ya meyalo melenae, loto o fedowe, loto limo kalo,
yalo ya aiga mona olu auma wito gedoto melenae,
loto ya komu mona olu fulitami ne. ¹⁰ Ena

aya mona, Goti kala lalo kiyami monawalo, yalo
ya Yesu Kilisto ukana kamena lawoko umutami
yakafu lalimo moda olu felegaga o ledami ne.

*Kilisto aimola ukana umami yakafu lifimate
muki kilili o fulitami ka*

¹¹ Moda kolafe? Yokila ki umu-umu amo
we muki ya kamena-kamena nedi minoti mono
lononina olu-olu amo, ya moda ayaida netako

kofa-kofa ofowa-ofowa oti yokila kiwa-kiwa o minamo yakafo lifima olu fulenami ma minámaiye. ¹² Etito minámaifa, ido amo yakafo aimola ukana lawoko lifimate yamu yokila ki umamo yaidana oto mele umutami, ya moda minowa-minowa oto minenami mona ya ne. Etito umuitami, ya dito Goti ana onaleka amedoto minoto, ¹³ ya Melafokafo kuwolafo-mota fulo kiyana feumau gedenaiye, loto kiyaba o minaiye. ¹⁴ Moda kofafe? Amo wenenala felegaga monalo meyalo melenumo kanu olufe lo lede minami wenena ya aimola ukana lawoko umami yakafo Goti onobalalo olufe-fe lo ledetami mona ya moda minowaminowa oto minenami mona ya ne.

¹⁵ Ena aya yamu ya Ouna Felegaga yaki lo oloto pi lomami ka komu ya eti limo,

¹⁶ Ya kamena utaito, aiga ya namo lo melomo ka ya seni-mulunigu mele gedeto, ido kani-maninigu lufuwa wi gedenamo kawa yakafo namoki olu kutifi gedenagolowe, loto Wekolakafo liye,

loto ka mono lufuwau (*Jer 31:33*) nemo, ¹⁷ ido yaloti ya eti limo,

Nosámami monanina ido ka koliti kolámoti amo monanina yamu kane kofa kiyámenagolowe,

loto ka mono lufuwau (*Jer 31:34*) ya nemo ne.

¹⁸ Ena netawa moda kilili o ledaido, yalo ya kofa lifima yamu neta ma ofoto yokila ki umunumola ma minámaiye.

Yesu koli kikito umuto auma wito Goti nedo adu u fedenumo ka

¹⁹ Etito ya mono wenenane-motao, felegaga eba ona kula yau dinumo kanu wi ledami ya Yesu wanula ya ne, loto lute-kate kokatoto ne. ²⁰ Ya kanuwa ya kofawa, ido kofawa minowaminowa oto minenami kanudo, ya owo lafo-lafo kaliti itamo ya Yesu ukana yaidana oto nemo ya olu esama oto idami ne. ²¹ Ido amo ya yokila ki umami wete naba minoto ya Goti wenenala kiyaba o lede-lede o minaiye. ²² Aya yamo lutekateu nosámami monate keina kolonimo ya wanulakafo itili oto moda kilili otaima ne, loto kolito, ido ukade ya no feke limokafo noku wi ledaito ya minoto, ya koli kikitonimo yakafo olu auma wi ledenami, ya lute-kate ona kula amodoka meletu adu o fedokele.

²³ Ido amo ka lo mele lomami we ya mona onako melainako, yamu kiyabala o minone, loto lo oloto melonimo ya kate ligi-ligi kiyámoto, moda koli kikito umutoko lo oloto melokele. ²⁴ Ido setemulude gimi-gimi enumo mona yaki, ido mona lalo wenena ani olu faka lenumo mona yaki melemo idokele, loto mono wenenate yaki kate ki gimito auma wito logimokele. ²⁵ Etito ya mono wenenateki monolo mau wiyonido ya wenena ma áumamo mona yaidana oto melámokele. Kamena naba moda alili melaiye, loti kolamo yamu auma wito wenenate senimuluni ya olu auma wi gedokele.

Goti Nalafo meni umunawamo ya ka nabababa itibi giminami ka

²⁶ Etito ya ka ona kula kolitoto olu lute-kateu meletonidoti, ya aiga lalimo kate ma kito lifima

kanudo moni minenumo, ya kemakafo wanu ma lekito yokila ki umuto lifimate kilili o ledenami ne? Ya ma minámaiye. ²⁷ E'e, eti enumo ya olu kalo mele ledenami yaki, ido yo ma kala-kala naba-naba limo ya Goti kuwolafo-mota ki fuli lenami yo yaki ya kiyabala oto koli naba-naba kolinagolone.

²⁸ Moda kolafe? Mosese lo mele umami ka koli fulitami we ya wenena lelefe, ido leleilawokoife, mate eyeti neta o melami ya lo oloto melatoma, ya kala koliti olu you lo edámoti, alako ofo folamo ne. ²⁹ Eti amo yamu mate Goti Nalafo koli kikito umadoti ya kofa itibiti meni umunawamo ya nediye loti kati kiyae? Wenenawa ya Gotiki olu kutifi ledami wanulakafo olu felegaga o gedaima nefa, ya amo yate wanuwa ya olu fa neta oiti, Ouna nasafili aboga lukafa-mesafa o ede minamo, ya lifima ka kefo efema olu oloto pi giminagoliye, loti kati kiyafe? E'e, wenenawa ya ka naba-naba olunagilae.

³⁰ Aya yamu ya Gotikafo eti limo,
Lifima ka giminamo ya nanimo lonone ma nena-
nako, moda namo nanimonekafo itibito
giminamo ne,
loto (*Lo 32:35*), ido ka ma eti limo,
Wekolakafo aimola wenenala olu kalo mele gede-
nagoliye,
loto ka mono lufuwau (*Lo 32:36, Sng 50:4, 135:14*)
nemo ka eti loto lo melami we monala ya moda
koli minone. ³¹ Goti kofawa minowaminowa imo
we yakafo adelo oluto lifima itibi lumunae, loto
enami, ya koli kolinumo neta naba-naba ne.

Koli kikitelo ya auma wito minenumo ka

³² Etito linate ya kamena komu yaukama kati kife lalo. Ya kamenalo ya luti-kati lamena o gedami kamenalo, ayalo ya keina naba-naba kolamo yakafo ilulu kuto ika o gedena, loto ifa, ido aumafofo loti minamoma ne. ³³ Kamena ma ya wenena omunido ka nosámami lo gedeti, mona nosámami mele gimato, ido kamena ma ya mate keina ayaidana oti olamo wenena yaki lakoina u ekeleti minoti ani olu faka lo-lo amoma ne. ³⁴ Eti o-o amo ya linate yate nela wi gedamo wenena kani koliti ani olu faka lo-lo oti, ido linanimo netatina-matatina ipoto oluti wamo ya moda koukamete kula ya minowaminowa oto minenaima ne, loti koliti ya setimuludi laloko koliti minama ne.

³⁵ Yamu ya koli kikitina auma witi olamo ya fulitámalo. Olu kiki loti minenawamo ya meinatina kulawa naba-naba olunagilae. ³⁶ Moda kolafe? Linate ya Goti kala lalo kiyami monalo meyalo meleti minenawamo ya neta ma lumunae, loto lo mele ledami ka ya kulawa olunune, loti auma witi kiyabala o-o enawamo ya moda ogofu ne. ³⁷ Aya yamu eti limo,

Enagolimo, ya kofa kiyaba ámoto, moda enami ne,

loto ka mono lufuwau (*Hab 2:3*) nemo ka ya kamena lina efemako wageto ya moda fedenaiye.

³⁸ Ena ka ma ya eti limo,

Monanina efe limo wenenane ya koli kikito minamo yamu ya kofawa mino kolinagilae. Ido ma ya koli koliti meni nu-

munawamo ya oune-lunekaneu koli lalo
gimámenagolowe,
loto ka mono lufuwau (*Hab 2:4*) ya nemo ne.

³⁹ Etito nefa, ido lamo ya koli kolito mete umuto
u kopa unumola ya ma minámaiye. E'e, koli
kikitoto oude-lute-kate kofawa minowaminowa
enumo wenena ya minone.

11

Koli kikitonimo mona ka

¹ Ena koli kikitonimo mona ya enami ne-
tamu koli gedoto kiyabala o minonimo mona, ya
eyámonimo neta moda lutekafo olu kiki lo ledaito
olu minonimo mona ya ne. ² Etito ya adeina we-
nena koli kikitamo yamu Gotikafo lalo geyowe,
loto lo gedaima ne. ³ Ido koli kikitoninako, ya
eti loto kolife lonimo, Gotikafo mika kosina muki
olu oloto piyami, ya ka limo yakafoko olu oloto
piyami ne. Etito ya ogofuto eyámenumo netawa
yakafo neta-mata muki eyonimo neta ya olu oloto
piyami ne, loto kolife lo minone.

Abelile, Enokule, Nowale koli kikitamo kanina

⁴ Ena Abeli koli kikitinako, ya neta ofoto Goti
yokila ki umami yakafo Keini yokila ki umami
neta ya olu fulo edaiye. Etito netawa umami ya
Gotikafo lalo eyeto monala olu oloto piyami ya
efe limo we ne, loto lo edami ya ne. Etito amo ya
fulutaifa, ido koli kikila yakafo api lilibimo idaiye.

⁵ Ido Enoku koli kikitinako, ya folámenaiye, loto
Gotikafo oluto idami ne. Oluto idaito ya wenena
yate monila wilimo wafa, eyámamo ne. Moda
kolafe? Oluto idámami kamenalo ya Gotikafo lalo

eyami monalo moni-moni imo ka lo oloto mele edami ya ka mono lufuwau ya ne.

⁶ Ido koli kiki ádenumo, ya Gotikafo lalo eyami monalo moninumo ma minámaiye. E'e, Goti nedoka o fedenuwe, loti enawamo wenena yate Goti ne, loti koli kikitoti, ido auma witi monila wilimo wamo wenena ya meinanina kulawa lumunami we ne, loti koli kikito umunawamo yako amo nedoka o fedenawamo ne.

⁷ Ido Nowa koli kikitinako, ya Gotikafo neta komu eyámamo neta ma etito o fedenagoliye, loto fuka ka loumaito, ya auma wito kolito, aimola wenenalaki olu omude kenaiye, loto sipi naba olufe liye. Etito ya mikaleka wenena muki ya lifima monanina olu oloto pi gedeto, ido Goti koli kikito umamo wenena ya monanina efe limo wena minae, loto lo gedami monala, nomilipala gimami monala ya olaiye.

Abalahamu ido olonafo Sala koli kikitami kanina

⁸ Ido Abalahamu koli kikitinako, ya Gotikafo eti loumami, Fokito eba maleka kaimo ebaka namodokati olunanidoka ya wo, loto loumaito, ya egalekamu liye? loto kolámoto, faifa welalo meleto fokito wiye. ⁹ Fokito uto lo mele umami ebalo u fedeto, ayau ya koli kikitinako, ya kopa eba ailoti oti minamo wenena yaidana oti seli numuna ku onoti, nalafo Aisakale nakulafo Yekopule yaki lakoina aya ka lo mele gimami ya kulawa olunune, loti ayalo etiti minae. ¹⁰ Ya we ya numuna meya ma, lagi auma wiyami numuna,

Gotikafo olu oloto pito kuwami numuna, aya numuna yamu kolito kiyaba o-o minainako, yamu eti o minae.

¹¹ Ido olonafo Sala yaki moda mabuli meletu, nomilipala kedenami kamena moda fuli lifa, ido Gotikafo nomilipaka oloto pinaiye, lotu lo mele umami we ya mona ona kulako melami we ne, lotu metolito kolainako, yamu amo yaki ayaidana oto koli kikitinako, ya kedenami aumala moda amodokati olutu, ya nomilipala mulunau ne.

¹² Etitu wewa lawoko ya mabuli meletu nomilipala olonafo mulunau melenami aumala moda fulutami yaidana oto nefa, ya amodokati ufa fiyami wenena kato fuli ádenagolone. Moda kosinalo ukulu minomo wimo, ido kuwo no anawalo ake minomo wimo yaidana oto wenenawa ya oloto pimo uwa-uwa minamo ne.

¹³ Ena yaleka wenena muki ya koli kikito umutiko minoti moda fulu fuli lamo ne. Gotikafo ka lo mele gimami ya kulawa olámoti, faifa faigako minoti netawa ya eyeti aiyo-koiyo lotu luni-kanigu lalo koliti ya eti lotu kolamo, Lamo ya wenena ailo malekati oti minamo yaidana oto, kamena lina efemako mikalo ama ya minenagolone, lotu lo oloto melamo ne.

¹⁴ Ido eti lotu lo-lo amo wenena ya inanimu ebanina ona kula yamu kolamo mona ya lo oloto melae. ¹⁵ Moda kolafe? Fulitamo eba yamu kolamo neko, ya itibinawamo kanu moda mino gedagi nifa, ¹⁶ ido oiya ama ya olu fulu edami eba, kosinaleka eba yamu auma witi kolainako, yamu Gotite ne, lotu lamo yamu Gotikafo ukanalo kolámoto, moda numuna meya ma olufe lo gedaiye.

17-18 Ido Gotikafo Abalahamu kepa mele umaito, moda koli kikitinako, ya nalafo Aisaka ofo fuluto yokila ki umunae, loto umaiye. Aya kipawa yamu Gotikafo komu eti limo, Aisaka ufa finami wenena yako kamo ufa fiyanimo wenenale, loto kulini minenagoliye, loto lo mele umami ka ya ka mono lufuwau (*Stt 21:12*) ya nemo ne. Ido ka ma muki lo mele umami ya koli kiki loto kolami wewa yakafo nalafo lawokoko kedami kipa ya yokila ki umunae, loto imo ya ¹⁹ eti loto metolito kolami, Goti ya wenena folaguti olu nedi gedenami aumala ya moda mino edamima ne, loto kolaiye. Aya mona melami yamu mebemabala kolito ya eti loto kolinumo, Kipawa ya moda folaguti olu itibito umamidana oto olaiye, loto kolife lokele.

Aisakale, Yekopule, Yosefele koli kikitamo kanina

²⁰ Ido Aisaka koli kikitinako, ya nalafo lele Yekopute Isote aiga fede giminami neta yamu logimito ubale fuko gedaiye.

²¹ Ido Yekopu koli kikitinako, ya fulunami kamena alitito ya nalafo Yosefe nalafo lele olu filigafiliga meleto ubale fuko gedeto, ya kolobola fito mulalo kuba wito ouna-lula-kala ya Goti umaiye.

²² Ido Yosefe koli kikitinako, ya fulunami kamena alitito ya Isilaeli wenena aiga Isipi ebalekati unawamo yamu kala kito, ya kono aumala yamu ka lo mele gedaiye.

Mosese koli kikitimo ka

²³ Ido Mosese olafote melafote koli kikitainako, ya Isipi eballo kiyabani we wekudi Felokafo ka

lo melami ya koliya kolámoti, Mosese olafokafo kede kolaito ya eyeti omuni folami yamu ikana lelei-lawokoi olu faluku edaiye.

²⁴ Ido Mosese aimola koli kikitinako, ya naba idami kamenalo ya Felo olulafo nalafole, lenawamo ya E'e, liye. ²⁵ Amo ya lifima kanudo alikani oto kamena lina efemako moninami ya eleka ofaito, moda Goti wenenalaki keina numunawae, loto kolito u ekelaiye. ²⁶ Eti imo ya meinala lalo aiga olunami yamu kolainako, Kilisto olu nosámami o edato ukanalo kolami yaidana oto namo ukanelo kolinamo ya neta lalo ona kula nemoma nenako, yakafo Isipi ebalo kifana-koukame naba-naba nemo olu fulo edami neta ne, loto kolaiye.

²⁷ Ido koli kikitinako, ya Isipi ebalo kiyabani we wekudi Felo siya kala-kala limo ya koliya kolámoto, moda omudekafo eyámonimo we ya eyamidana oto auma wito minoto, ya Isipikati fokito wenenala muki gilimito wiye.

²⁸ Ido koli kikitinako, ya kana nomilipa gini fulunami enisole yakafo koito ledenaiye, loto sipisipi momola ofoti wanuwa yakafo numudi kanudo filalo, loto Goti Elita O Gedenami mona etito api gilibami ne.

Isilaeli wenena ma muki koli kikitamo kanina

²⁹ Ido Isilaeli wenena muki ya koli kikitinako, ya Kuwo No Kisi Limo ya kofala muliti ya fukoto lano oto gedito yau wato, ido Isipi kimiwe ya ayaida oto enune, loti afa, nowa yakafo itibito oto elele o gedami ne.

³⁰ Ido koli kikitinako, ya fo kamena seweni (7) lulau ya numuna meya Yeliko kila lawe ya olu

ogona-ogona oti moni minato, ya kilawa leketo guludimo ne.

³¹ Ido wemomo kopa ika o gede-gede imo wena Lahapukafo koli kikitinako, ya Isilaeli we lele yate amo wenenala numuni ebanina ya momona oto ko melenaliye, loti ami we ya olu you loto olu lalo o gedaito, amoki minotiti kofa uti wenenani minadoka gilimiti oti, ya wenawa wenenala ka koliti kolámoti amo wenena muki ya giniti, ido wenawama ofo folámoti, koito edamo ne.

³² Ena ka ma liligaleka ya nediye loto lenamo ne? Gideyonile, Balakile, Samusonile, Yefitale, ido Defitile, ido Samuwelile, ido polofete muki, yaleka ya kanina lenamo kamena ya ogoufámaiye. ³³ Aya yaleka we yate koli kikitinako, ya wenena mau naba kiyabani we wekudinina olu afima o gedamo, ido mona olu efe lo gedamo lono ya olamo, ido Goti lo mele gimami ka ya kulawa olamo, ido kula-laiyoni welalo ya itamo, ³⁴ ido yo auma wito limo ya eifamo, ido emi fanakafo kofa-kofa gininuwe, loti ado, yaloti koli uti faifa minamo, ido aumanina minámami kamenalo ya olu auma wi gedami, ido lowafina fiyagu yau auma witi minamo, ido mika malekati amo kimiwe ya giniti giyadamo ne.

³⁵ Ido wenaipa ma ya nanibo folaguti kofa olu nedi gedaito ya itibiti olamo nefa, ido wenena maleka ani-kiyani nela witi kefa nabakafo gini minamo, ya mono ya fulitatoma efili gedenune, lato, ya fologeto olu nedi ledenami mona yakafu oiya ama kofawa minonimo mona olu fulu edami neta ona kula ne, loti kolanako, ya E'e, lato, gini folamo ne.

³⁶ Ido maleka ya kiya ka nosámami lo gedeti ipi ginamo, ido maleka ya ani-kiyanido seni nelakafo wi gedeti nela numugu fulo gedamo, ³⁷ ido maleka ya kifanakafo gini folamo, ido maleka ya kepa mele gimamo, ido maleka ya sokafo ukani fuko filiga-filiga o gedamo, ido maleka ya emi fanakafo gini folamo, ido maleka ya sipisipi atuwa ido meme atuwa yako lolokuti monimo uti uti, kadunamu fuluti, keina naba-naba kolamo ne. Ido wenena maleka ya olu kopa o gedato, ³⁸ ya monimo uti uti maleka kofu mikau no minámáigu monimo wamo, ido maleka ya mowalo-mowalo diti lumuti monimo wamo, ya kifana lula ligu ido mika lula ligu yau monimo u-u o minamo wenenawa ya mikaleka neta-mata muki olu fulo edamo wenena, wanoba neta ona kula ya minae.

³⁹ Yaleka wenena muki ya koli kikitamo yamu Gotikafo lalo geyami ka ya ka mono lufuwau nemo nefa, ido ka lo mele gimami neta kulawa ya olámamo ne. ⁴⁰ Ya neditole? Gotikafo lamo yakimu kolito, ya lalo neta dito nemo ma olufe lo ledami ne. Yamu ya komu koli kikitamo wenenawa ya olu komu meleti wato olufe-fe lo gedenami ma minámáiye. E'e, amoki lamoki olu lakoito olufe-fe lo ledenami ne.

12

Yesu yamu kolito mono mona auma wito melenumo ka

¹ Etito ya adeina wenenawa mau naba yate limu yaidana oti olu ogona o ledeti koli kikitamo monanina lilibamo, yamu lalimo ya neta-mata keina enami neta yaki, ido lifima mona

olu ekele ledemo idami mona yaki ya wadoto olu fuloto, ya oluloti walo, loto kanu lilibaido, yalo ya lute-kateu auma wito kolito ya olulotoko wokele. ² Etito uto ya koli kikitonimo monawa ido kulawa ya Yesu ya nenako, loto kogo eyetoko minokele. Amo ya siya-mulunau ya aiga lalo kolitoko minenae, loto kolainako, yamu auma wito yá yofolo ogofu kolito, ya ukanalo naba-naba kolami ya fa neta ne, loto kolito, ya koli onowa melami ne. Etito ya dito Goti folomolalo ana onaleka amedoto minaiye.

Gotikafo monate olufe lo ledenae, loto keina ka ma lomami ka

³ Linate keina kolamo ya eleka ginageto oudi-luti-kati lumu fou lotenaiye, loti Yesu yamu kati kife loti kolalo. Lifimanina mino gedami wenena muki yate auma witi kuwotefo bulu edokele, loti afa, amo moda aumafofo loto minami mona yamamu kati kiti metoliti kolalo. ⁴ Linate ya lifima mona olu afima o edenune, loti aumafofo loti minafa, ido ginato wanuti lumunami kamena yama oiya linatedoka o fedámaiye.

⁵⁻⁶ Ido linate olu auma wi gedenami ka ya nomilipala yamaidana oto logimami ya kati melaife? Aya ka ya kofa eti loti kolalo,

Nanefo-motao, Wekolakafo siyamuluna gimami wenena muki ya monanina olufe lo gedegede o minaiye. Ido nanimo nomilipane onale, loto amoki koina wi gedami wenena muki ya moda ipi gini-gini o minaiye.

Yamu kamo monaka olufe lo kedenae, loto mona mele kede-kede o minami ya fa neta ne,

loto kaka kiyámo. Ido auma wito olufe lo kedenae, loto keina kumunami ya koli fulitenaē, loto kolámo, loto ka mono lufuwau (*Snd 3:11-12*) nemo yamo eti loto lolomami ne.

⁷ Etito linate ya Gotikafo nomilipala yamaidana oto monate olufe lo ledaiye, loti koliti ya moda aumafofo loti minalo. Moda kolafe? Nomilipa ma menibo-mota yate monani olufe lo gedámamo nomilipa ma minafe? E'e, etito minámaiye. ⁸ Yamu nomilipala-mota muki ya monate olufe lo lede-lede iye. Ido linate ya eti o gedámenami, ya nomilipala ona minámæ. Moda kanudo nomilipa yaida oti minae.

⁹ Ena ka ma ama ya kolife loti kolalo. Ukadeki mikaleka ama minonido ya metefo-mota yate monate olufe lo ledato, ya gebonina loto kanido meyalo melonima ne. Etito ya oude Melafo ya oto dito ebola loto, kalalo meyalo melete ya omude kofawa minowa-minowa oto mino kolinune, loti kolámafe? ¹⁰ Ido mikaleka metefo-mota yate inanimó ouni-luni-kanigu lalo koladoti ya kamena lina efemako monate olufe lo ledafa, ido amo ya aimola felegaga monala yaki lakoina olunawae, loto ade olu faka loto, monate ya olufe lo ledemo idaiye.

¹¹ Ena monate olufe lo ledenaē, loto imo kame-nalo ya lalo kolámoto, keina koli minoba, ido aiga ya moda auma wito api lilibito olufe lo ledaido, yalo ya moda ilawa kulawa ya mona lalo melete, sete-mulude you loto mino kolone.

Auma wito nedi minenumo ka

¹² Etito ya adi bibi ádami, ido kiyadi folami ya olu auma wiyalo. ¹³ Ido wenena ma kiyani aumala minámami wenena ya kanu leya wi yau amau otenawae. Moda olu faka lo gedenuwe, loti linanimo kiyadi ya kanu lalo yaloko efe loti leya wiyalo.

¹⁴ Wenena muki yaki lakoina you amene mon-awalo melenuwe, loti lonowa auma witi olumo idalo. Ido felegaga mona meyalo melámamo wenena ya Wekola eyámenagilae. Aya yamu koliti ya felegaga monalo meyalo melenuwe, loti aya lonowa yaki auma witi olumo idalo. ¹⁵ Ido makafo Goti nasafililalekati keleutotenaiye, loti koti kiyaba alo. Ido makafo siya-mulunau ya yá ilawa ekefa imo liyami yaidana oto lito uwanuwa yakafu muki olu fuma wi gedetenaiye, loti koti kiyaba alo. ¹⁶ Ido makafo kopa olu onami monafe, ido Goti meya umami mona ya meletenaiye, loti koti kiyaba alo. Yaidana wenena ya Iso kanulalo moni minae. Aya we ya Aisaka kana nalafu nefa, ido onemako nenami neta kefolu yamu aimola ebalu, kuliya, muki ya fa fulitaiye. ¹⁷ Eti oto, aiga ya melafo ubalela olunae, loto kolaifa, ido E'e, loumaiye. Eti loumaito, ya amokafo kufu naba-naba oto, ubalewa itibito olunami kanu ma aefa fito moni wilaifa, ogoufámami yama linate moda kolu minae.

Gotidoka adu ekelonimo ka

¹⁸ Etito ya kolalo. Isilaeli wenena mikaleka Sinai mowa ogofuti anikafo oluti kiyanikafo leya winawado o fedamo yamaidana oti linate ya ámae. Aya mowalo o fedato, ya yo famula naba

oto, sini kamulu pito, epe naba-naba ito, ¹⁹ bumu wekilofu nomu ya nola melaito, ka welauti limo ya wenenawa yate lebona koliti ya ka ma kofa ádenaiye, loti Mosese wako lo edamo ne. ²⁰ Aya kawa ya eti limo,

Wenena mate mowalo ya kiyani kefo efema leya winawamo wenena ya linate kifanakafu gini folalo. Ido yako minámaiye. Yafokulafe, ido yakefefe, ma yaleka moninami yaki ofo folalo,

loto Gotikafo lo melami kawa ya ka mono lufuwau (Kis 19:12, 13) nemo ka ya wenenawa kolamo, ya koliya naba-naba koliti, ya ka ma kolinumo ogoufámone, loti kolamo ne. ²¹ Ido aya netawa eyamo ya koli naba-naba gimami neta ma nenako, yamu ya Mosesekafo eti limo,

Koli naba-naba nomaito ukane ololo iye, loto limo ka yaki ka mono lufuwau (*Lo 9:19*) ya nemo ne.

²² Etito nefa, ido linate ya mowa yaidanalo ámae. E'e, linate ya Saiyoni mowalo ya oti, ido omuna kofawa nemo we Goti numunala meya kosinau Yelusalemu yalo ya oti, ido enisole alikani oti mau naba-naba minado ya oti, ²³ ido Goti kana nomilipala kulini kosinauka lufuwa wiyami wenena mau minado ya oti, ido wenena muki monanina lifimala olu efe loto itibito gimami we Gotido ya oti, ido monanina efe limo wenena, olufe-fe lo gedetami wenena ouni minado ya oti, ²⁴ ido Gotiki kutifi ledami ka kofawa muliti we Yesudo ya oti, ido wanula itili o ledami wanukafo Abeli wanula olu fulo edeto nasafili ka lo-lo imo wanulalo yaloki ya moda o fedae.

Koti kiyaba oti moinalo, loto lolomami ka

²⁵ Ka lo minami we ya linate eleka fi umute-nune, loti koti kiyaba oti moinalo. Moda kolafe? Komu ya mikaleka ama ka auma wito lo melami, ya wenenawa eleka fi umado ya lifima itibito gi-mami ya ta lenawamo ya ogoufámamima nenako, yamu lalimote kosinaiti we ya mete umunumo yamu lifima itibito lumunami ya egaidana oto ta lenumo ne? ²⁶ Aya kamenalo ya nola lebona yakafa mika olu momoga imo nefa, ido oiya ama ya eti limo,

Kamena lawoko ma olu momoga enamo ya mika yako minámáiyé. E'e, mika kosina muki ya olu momoga enamo ne,

loto lo mele ledami ka ya ka mono lufuwau (*Hag 2:6*) ya nemo ne. ²⁷ Etito kamena lawoko ma yamu limo ka ya monawa eti loto ya lolomaiye. Kolalo. Momoga ámenami neta yako faifa mine-nami ne, loto olu oloto piyami neta-mata muki ya olu momoga oto, olu fulu fulitenamo ne, loto yamu ya lolomaiye.

²⁸⁻²⁹ Yamu ya momoga ámenami eba kiyaba wenena naba minenumo eba ya amo anauti olunumoma nenako, yamu siyane, lalole, loto loumokele. Etito ya mono lono oluto Goti umon-imo lonowa ya moda lalo eyenami ne. Eti onimo ya moda Gotite ya yo famula neta-mata ki fuli limo yo yaidana oto minaima nenako, yamu koliya kolito kuliya olu faka loto lalo eyenami lonowa ya olu umokele.

Mono mona kula melenumo ka

¹ Koli kikitamo wenena muki ya wenenate ona kulale, loti seti-muludi gimi-gimi o minalo.

² Wenena ma ailo malekati enawamo ya kati melámoti, moda nasafili o gedalo. Moda kolafe? Wenena mate wenena nasafili o gedamo, ya faifa mikaleka wenena o gedone, loti kolafa, aya wenenawa ya enisole ona ya minae.

³ Ido nela numugu minamo wenena ya moda amoki lakoina nela wi ledamoidana iye, loti koli gimiti minalo. Ido ukanido olu nosámami o gedamo wenena yaki linate moda ayaida ukadi nemo yamu koliti kati ki gimalo.

⁴ Kume-ugele namo wenena, ido kopa olu onamo wenena, ya Gotikafo lifima olu itibito gimina-mima nenako, loti linate muki ya we wena mo loti efe lotiko mofu melamo ya neta lalo ona ne, loti kolalo.

⁵ Linate oti meleti enawamo monatina muki ya moda kifana-koukamemu kolinawamo mona ya ma melámalo. E'e, neta oiya ama olu minamo ya moda ne, loti faifa laloko koliti minalo. Moda kolafe? Amokafo eti limo,

Namo fulo gedenamo ya ma minámaiye.

Ido mene giminamo yaki ma minámaiye,

loto ka mono lufuwau (Lo 31:6, 8) nemoma nenako, ⁶ yamu lalimote ya sete-mulude olu auma wito eti lokele,

Wekola ya ane olu faka lo-lo imo we ya nenako, loto koli kolámenagolowe. Wenena yate nedi-nedi o nedenawamo ne?

loto ka mono lufuwau (Sng 118:6, 7) nemo ka ya lokele.

Yesu yamuko kolito ege melenumo ka

⁷ Linate yate mono kiyabati wenena, Goti kala logimamo wenena ya kati ki gimalo. Aya we yate oti meleti o-o amo monanina ya kulawa eyefe loti koli kikinina ya meyalo melalo.

⁸ Yesu Kilisto monala melami ya moda ayaida otoko adeina akaimati melemo uto uto oiya ama yaki melemo dito, ya monala etitoko melewamelewa oto minenami ne. ⁹ Mono ka mona-mona ka ailo ona lo-lo amo yamamo ika o ledetenaie, loti koti kolalo. Moda kolafe? Goti nasafilila yakafo oude-lute-kate olu auma wi lede-lede o minenami ya lalo ona nefa, ido nenumo neta yakafo oude-lute-kate olu auma wi ledenami neta ma minámaiye. E'e, aya netalo meyalo meleti moinamo wenena ya netawa yakafo olu lalo o gedenami ma minámaiye.

¹⁰ Lalimo folomote neto, yaloti ya felegaga seli numuna yokila ki umamo lonola olamo we yate nenawamo ya efe ádaiye. ¹¹ Moda kolafe? Wenena lifimani yamu yokila ki umamo we kiyabani we wenaba yakafo bulumakaufe, ido sipisipife, yaidana neta wanuwa oluto uto eba felegaga ona yau dito umaifa, ido netawa ukanawa ya oluti uti numuni kila feka ya yoku ki fuli lo-lo amo ne. ¹² Yamu ya Yesu yaki aimola wanula yakafo wenena olu felegaga o gedenae, loto numuna meya kila welalo feka ya keina ka naba-naba olu moufami ne. ¹³ Aya yamu ya lalimote moda kila feka amodoka uto ya ka nosámami lo edeti mona nosámami mele edamo keinawa olu moufami yaki lakoina u ekeleto minokele. ¹⁴ Moda

kolafe? Mikaleka ama ya numude meya minowa-minowa enami ya ma minámaifa, ido aiga enami numude mamu kolito ya moni minone.

¹⁵ Etito amo yamu kolito ya kamena-kamena Goti ebola lo-lo otoko minokele. Ayalo ya wetekafo kulawa ya amo kuliya lo oloto melemele enumo mona ya ne. Eti enumo yakafo yokila ki umonimoidana iye. ¹⁶ Ido mona lalo meleti wenena ani olu faka loti linanimo netatina yauti giminawamo mona ya kati melámalo. Yaki ya yokila ki umonimoidana imo monawa ya Gotikafo lalo ona eyami ne.

Gotikafo mino kolonimo kanu wi ledami ka

¹⁷ Mono kiyabati wenena yate lononina yamu Goti onobalalo wetata umunumoma ne, loti kolanako, yamu oudi-luti-kati ya koti kiyaba o gede-gede o minae. Eti o gedamoma nenako, yamu ka lenawamo ya linate moda koliti meyalo melalo. Eti enawamo ya mono kiyabati wenenawa lalo koliti lonowa olunawamo ne, loti eti alo. Ido eti ámenawamo ya keina koliti lonowa olunawamo yakafo linate adi olu faka ádenagoliye.

¹⁸ Lalimo ya oto meletoto onimo monate muki ya moda efe lotoko moninagolo koloninako, yamu Goti omunalo oude-lute-kate moda laloko minone, loto kolone. Yamu linate yate lamomu koliti Metefo loumu-umu o minalo. ¹⁹ Ido linatedoka alako itibito enamo kanu ya wi edo, loti loumu-umu o minalo, loto oto dito kati oluto ya logimowe.

²⁰ Ena you amene aboga Goti yakafo Wekolate Yesu moda sipisipi kiyabani we wenaba ne, loto amoki olu kutifi ledami ka, minowa-minowa oto

minenami ka ya wanulakafo olu auma wi edami ne, loto folaiguti olu nedi edami ne. ²¹ Aya Goti yakafo linate lalo kolami mona ya mele-mele o minenawae, loto mona lalo muki oudi-luti-katigu olufe lo gedenaiye, loto kolito loumu-umu o minowe. Eti o gedeto ya amo omunalo lalo kolami mona oudelute-kateu yau Yesu Kilistokafo olufe lo ledenaiye, loto loumu-umu o minowe. Amo kuliya naba-naba mino edamima ya moda minomo dito minowa-minowa oto nemo ne. Ona.

Onowaleka ka

²² Ena mono wenenane-motao, namo ka ama lina efemako lufuwa wi gimomo yamu linate setimuludi lalo meleti ya oudi-luti-kati olu auma wi gedenami kawa kolife lalo, loto kati oluto logimowe.

²³ Ena mono koinatefo we Timoti ya moda efili edetamo ne, loti kolalo. Amo ya alako o fedage-toma, ya amoki lakoina oto linate ya geyenaliye.

²⁴ Linate mono kiyabati wenena muki ido felegaga wenena muki yaki lamo aiyo-koiyo ka fulu gedonimo ya logimalo. Itali wenena yate aiyo-koiyo ka ya linate fulu gede minae.

²⁵ Nasafili mona ya linate muki mino gedenaie. Modae.

Gotiki olu kutifi ledami ka kofawa
The New Testament in the Komongu dialect of the
Siane Language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Siane long Niugini

copyright © 1991 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Siane

Dialect: Komongu

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-11-24

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

16002536-bc8f-5779-8e88-c1fed5ba4079